

Environmentálna logika ľudovej architektúry

Stavebné princípy drevených stavieb

Človek nerobí chybu tým, že posúva hranice svojich možností dopredu, ale tým, že tak činí bez ohľadu na zachovanie prirodzenej kontinuity a harmónie s prostredím, v ktorom žije, zabúdajúc, že je jeho súčasťou“

PhDr. Milan Kiripolský

citát z knihy Pokračovanie rodu.

Environmentálna logika
tradičného ľudového
staviteľstva, bola
prirodzeným prejavom
spolupatričnosti s krajinou.

Bola založená na
uplatňovaní vekmi
overených princípov
empirického poznania
a z neho vychádzajúcich
vedomostí o vlastnostiach
prírodných materiálov a
možnostiach ich
racionálneho využitia

- emotívny vzťah k tradíciám bez racionálneho poznania faktov s nimi súvisiacim nestačí na praktické využitie vekmi overených princípov v súčasnosti a predpoklady ich pokračovania v budúcnosti

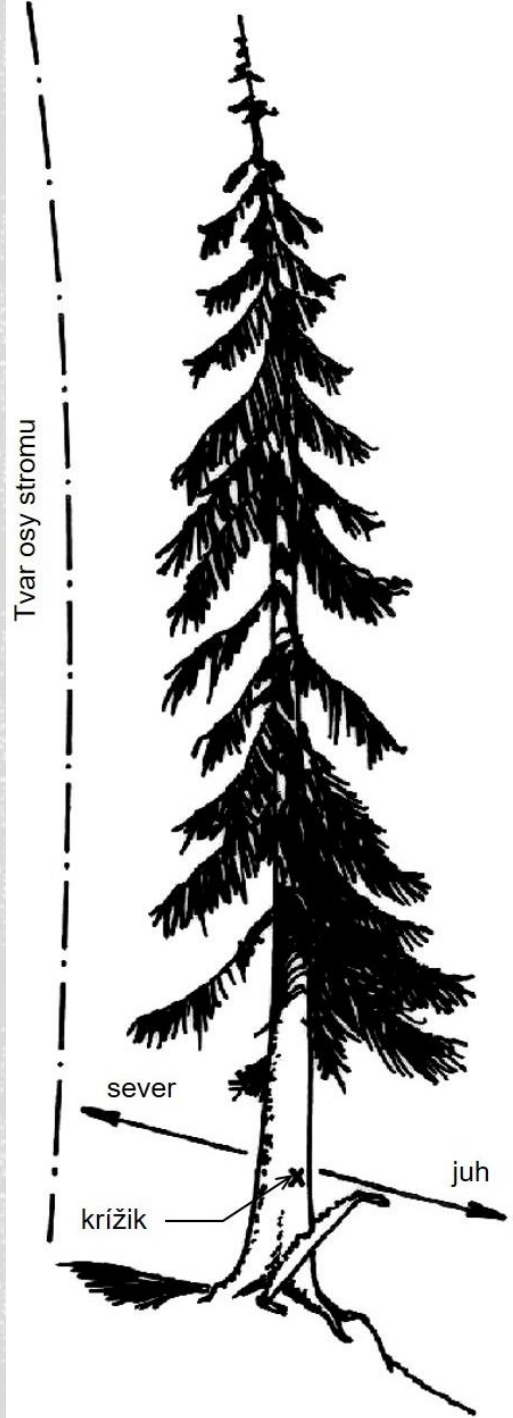
- **Dovolím si vysloviť presvedčenie, že úroveň konštrukčnej logiky a environmentálnych zásad tradičných stavebných princípov, sme v súčasnosti v mnohých oblastiach ešte nedosiahli!! Skôr než ma dajú za toto kacírske tvrdenie upáliť, zamyslime sa prosím.**

Nepoužitelné predsudky?

- „ ...drevenica, ktorej základové drevo je označené krížikom, vydrží dlhšie?!“

Adam Žúbor, Zázrivá v roku 1974

výber a označenie stromu

Adam Marko, Zázrivá 1992 (a ďalší)

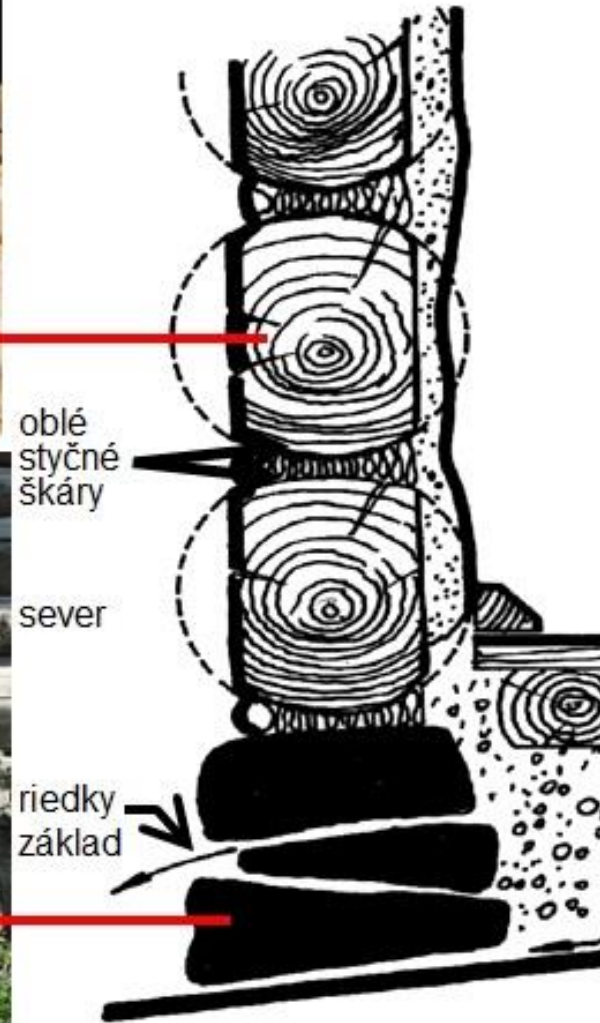
Skutočnosti a domnienky

- „...stenové trámy zrubu sa opracovávali zo štyroch strán!“

Odborné publikácie

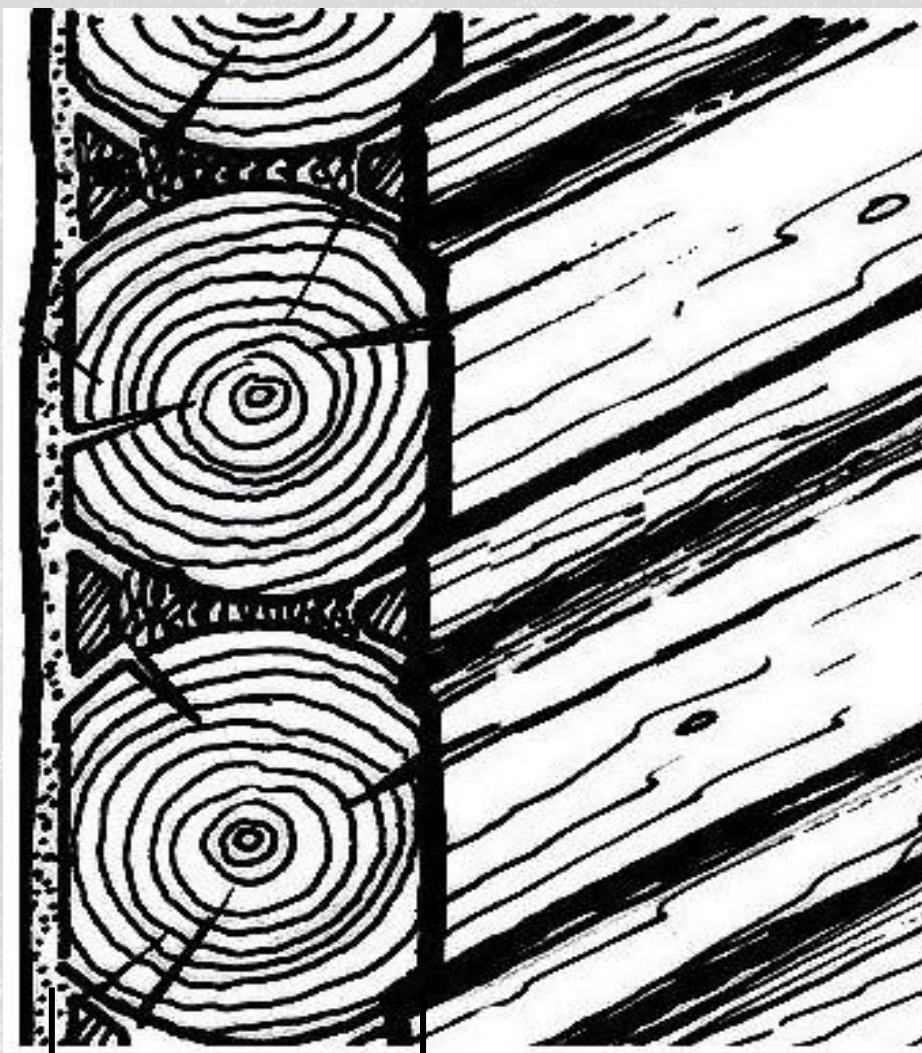

-konštrukcia zrubovej steny z dvojstranne opracovanej guľatiny

-meranie tvaru väzby trámov pomocou „modličky“

deformácie zrubových stien
zo štvorstranne opracovaných profilov

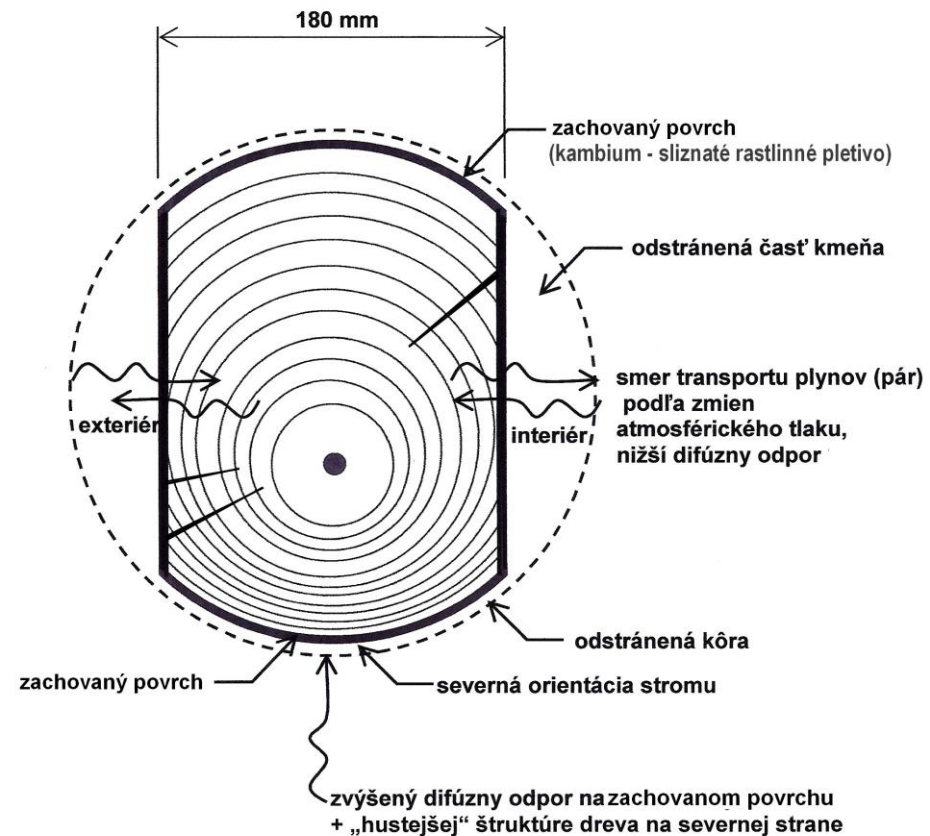
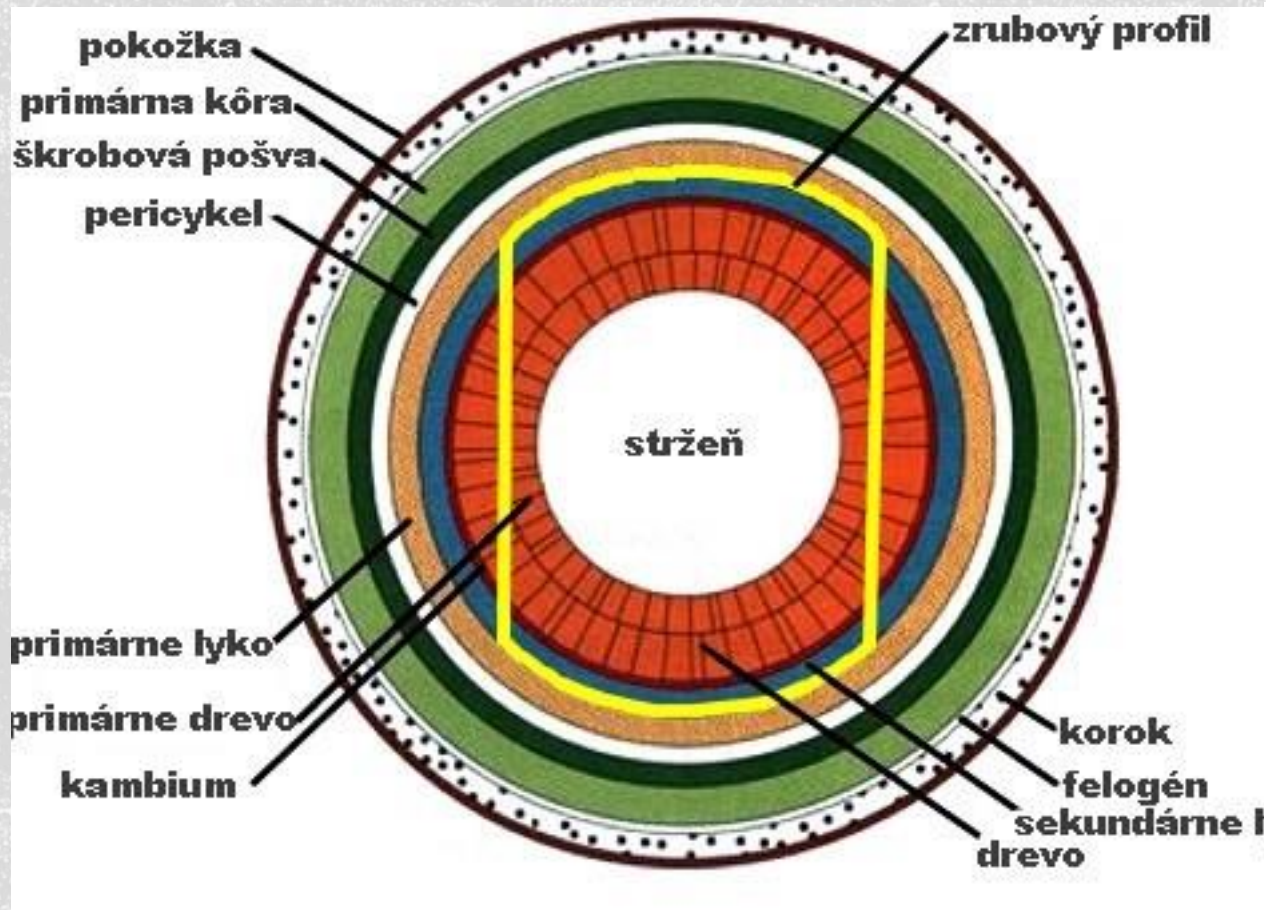

18 cm !

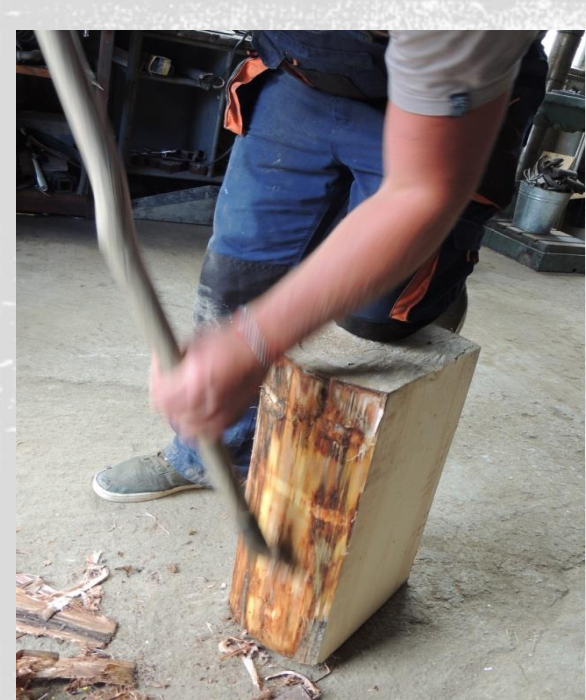

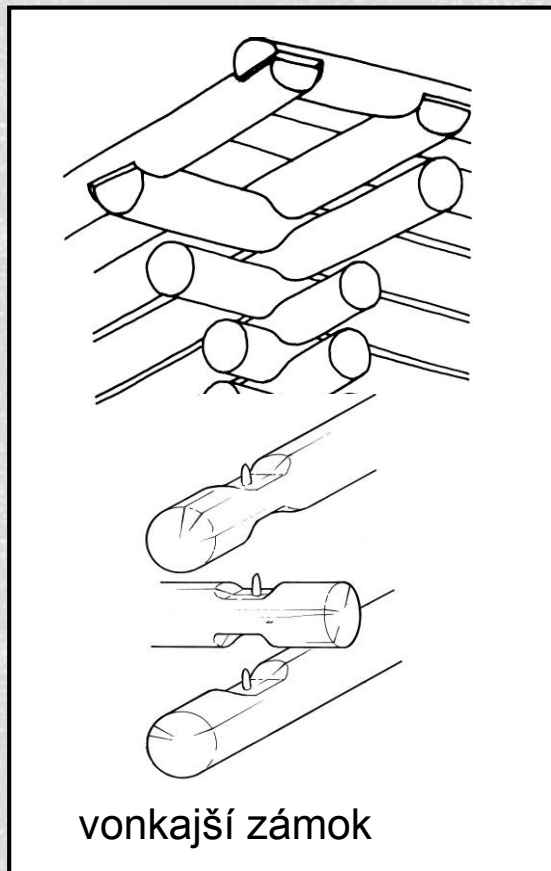
obojsstranne upravený
stenový trám zrubu
hrúbky 18 cm ?

Fenomén zrubového trámu – analýza hmoty, difúzne vlastnosti

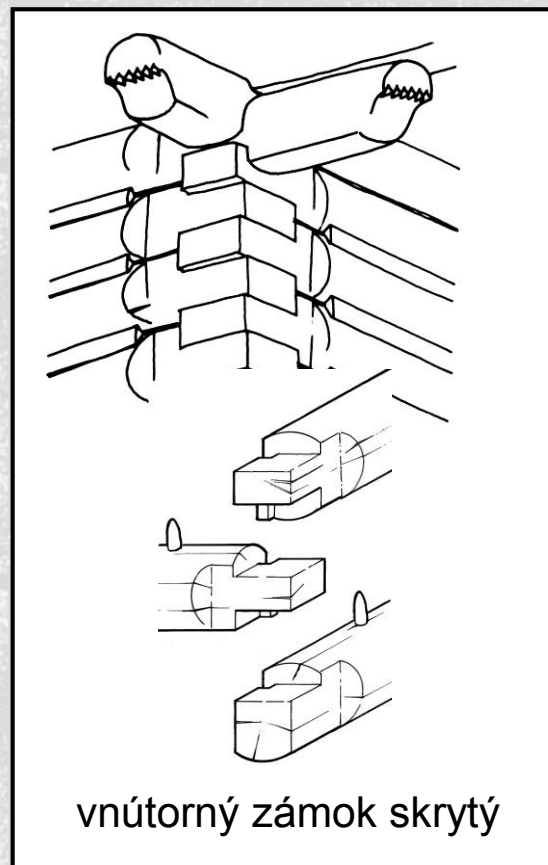

Experiment overenia
rozdielnych absorpčných
vlastností povrchov
zrubového trámu
dvojstranne
opracovaného tradičným
spôsobom (hr. 180 mm)

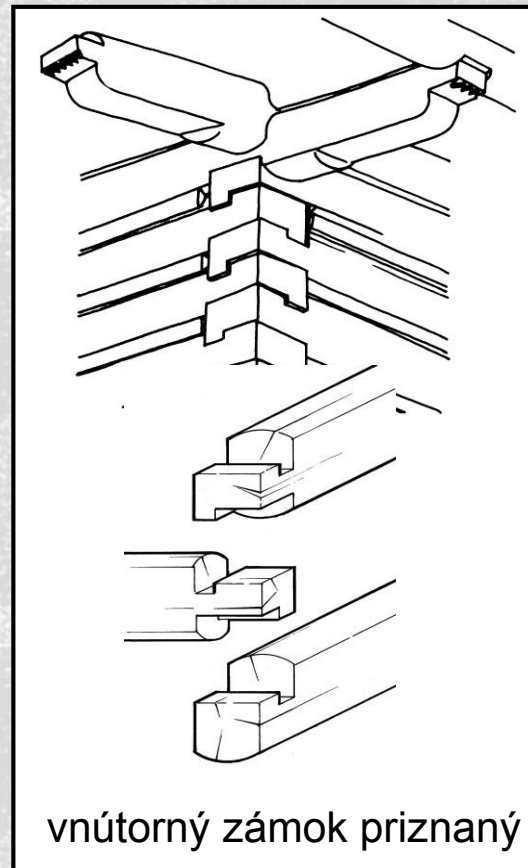

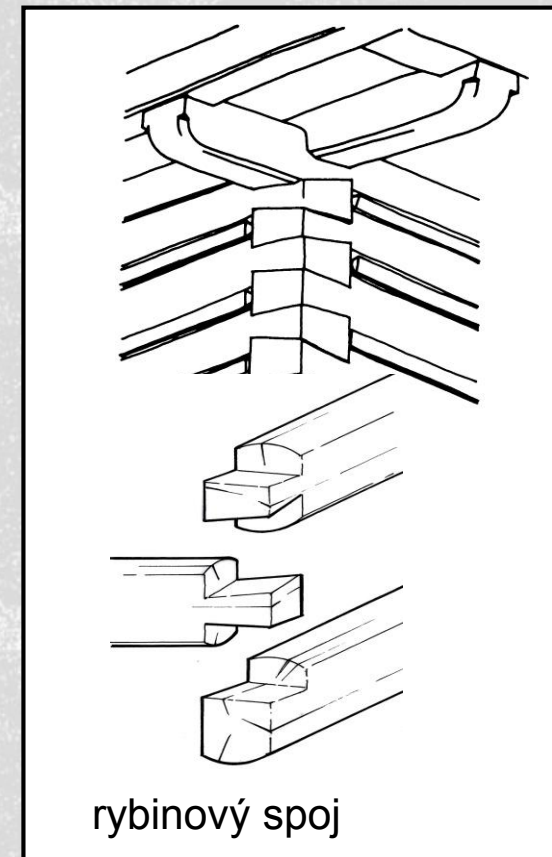
vonkajší zámok

vnútorný zámok skrytý

vnútorný zámok priznaný

rybinový spoj

Príklady vývojových fáz spojov zrubových stien

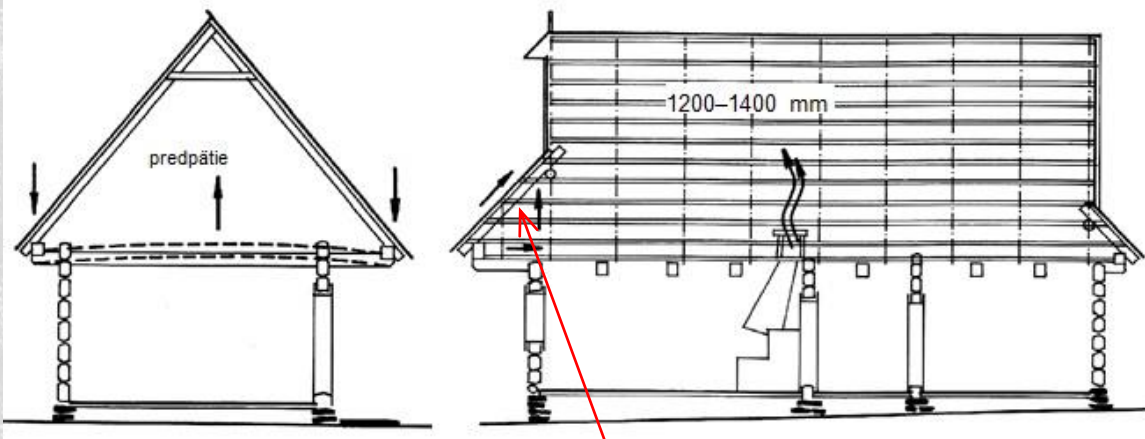

Skutočnosti a domnienky

- „ ...lomenie strešného štítu nemá konštrukčné opodstatnenie!?“

Odborné publikácie

Priečny rez - predpätie stropu

Pozdĺžny rez – zavetrenie, ohrev podstrešného priestoru

schéma mechaniky zrubovej stavby

pozdĺžne zavetrenie strechy konštrukciou „podlomenice“

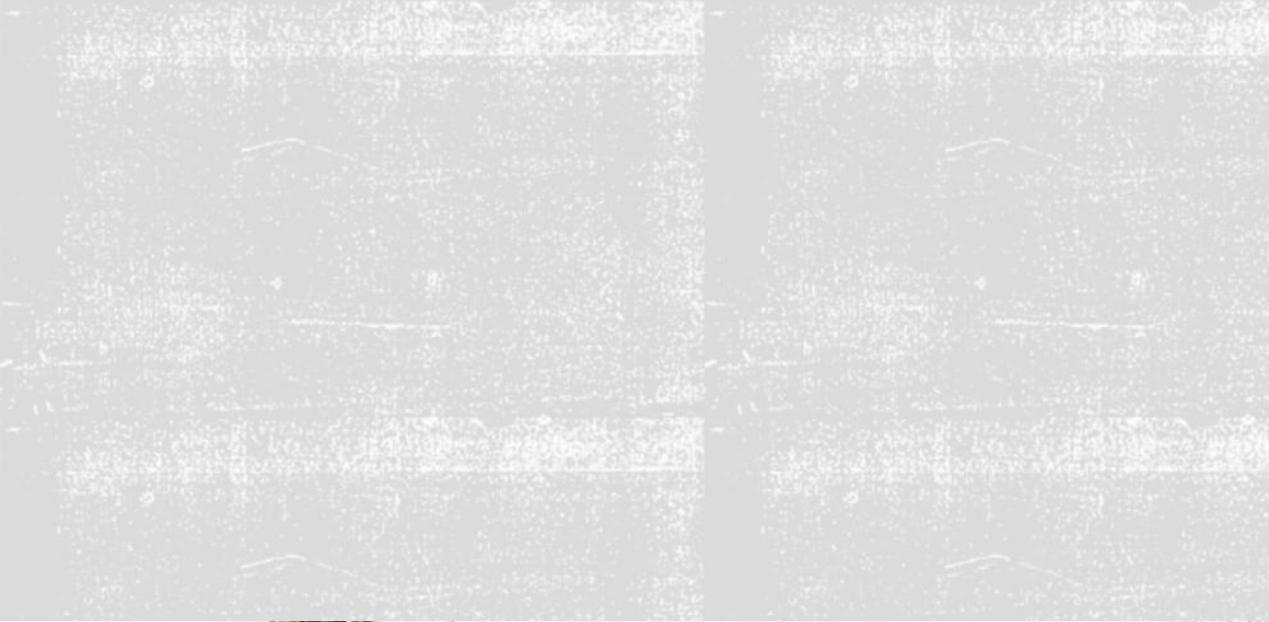

Skutočnosti a domnienky

- „ ...konštrukcia striech je poddimenzovaná!?“

Skúsenosti vlastníkov objektov L'A trvalo nevyužívaných

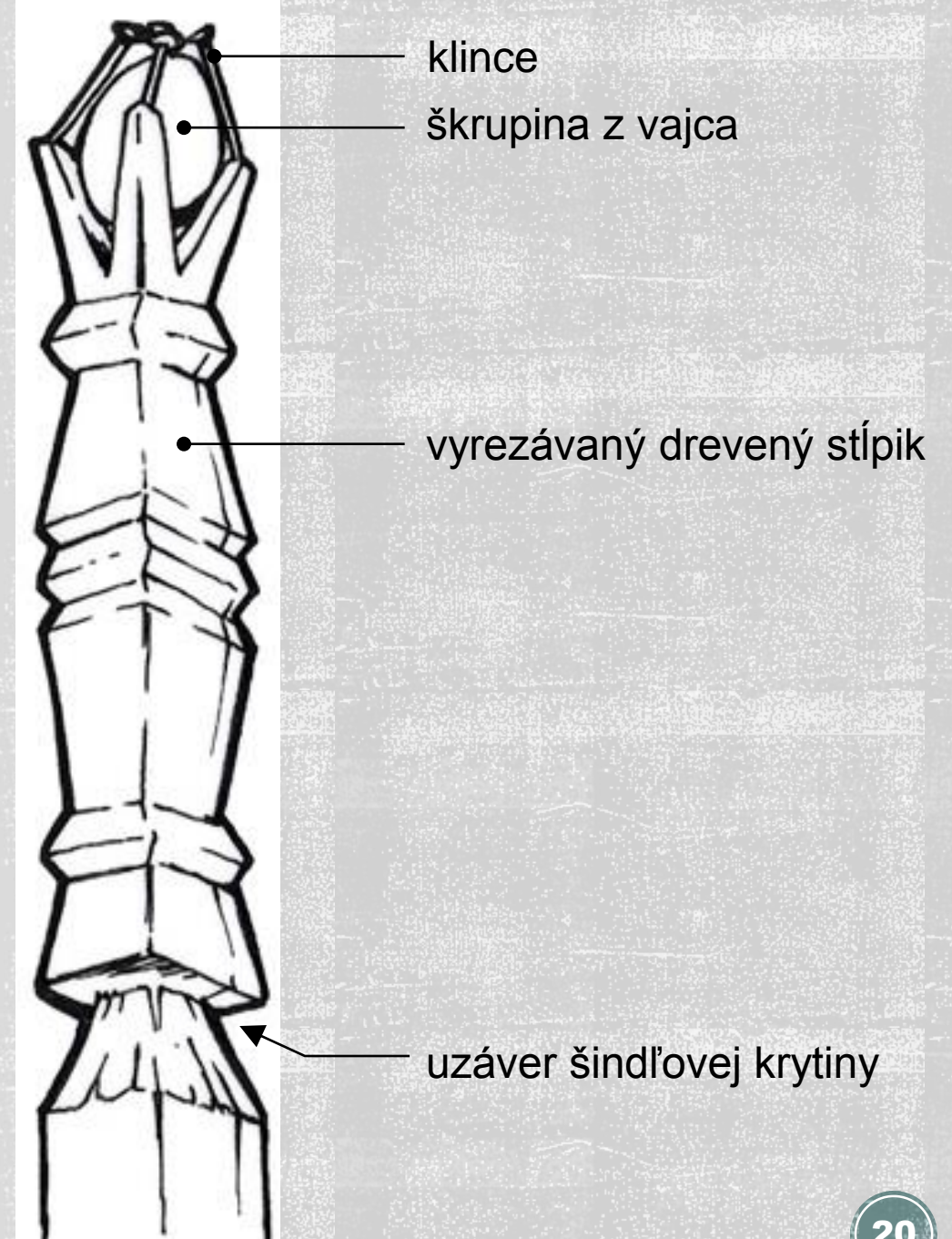

deštrukcia striech trvalo neobývaných objektov - Podbiel

Skutočnosti a domnienky

- „...niektoré prvky objektov tradičnej ľudovej architektúry majú len dekoratívny charakter?“

úprava strešného stípika
Jozef Turčák Podbiel, 1973

použitie hlíny na drevených stavbách

poľné cesty - úvozy s vyťaženou hlinou

„Burkot“ - pracovný
tanec pri ubíjaní podlahy

*scénická snímka z programu
"Lesk, bieda a smiech Kysuc",*

*Folklórne slávnosti pod
Poľanou, Detva 06/1991*

*réžia Ing. Viliam J. Gruska,
video archív: Ján Blaho*

podlaha obytnej
miestnosti z hlinenej
mazaniny

hlinená omietka zrubu

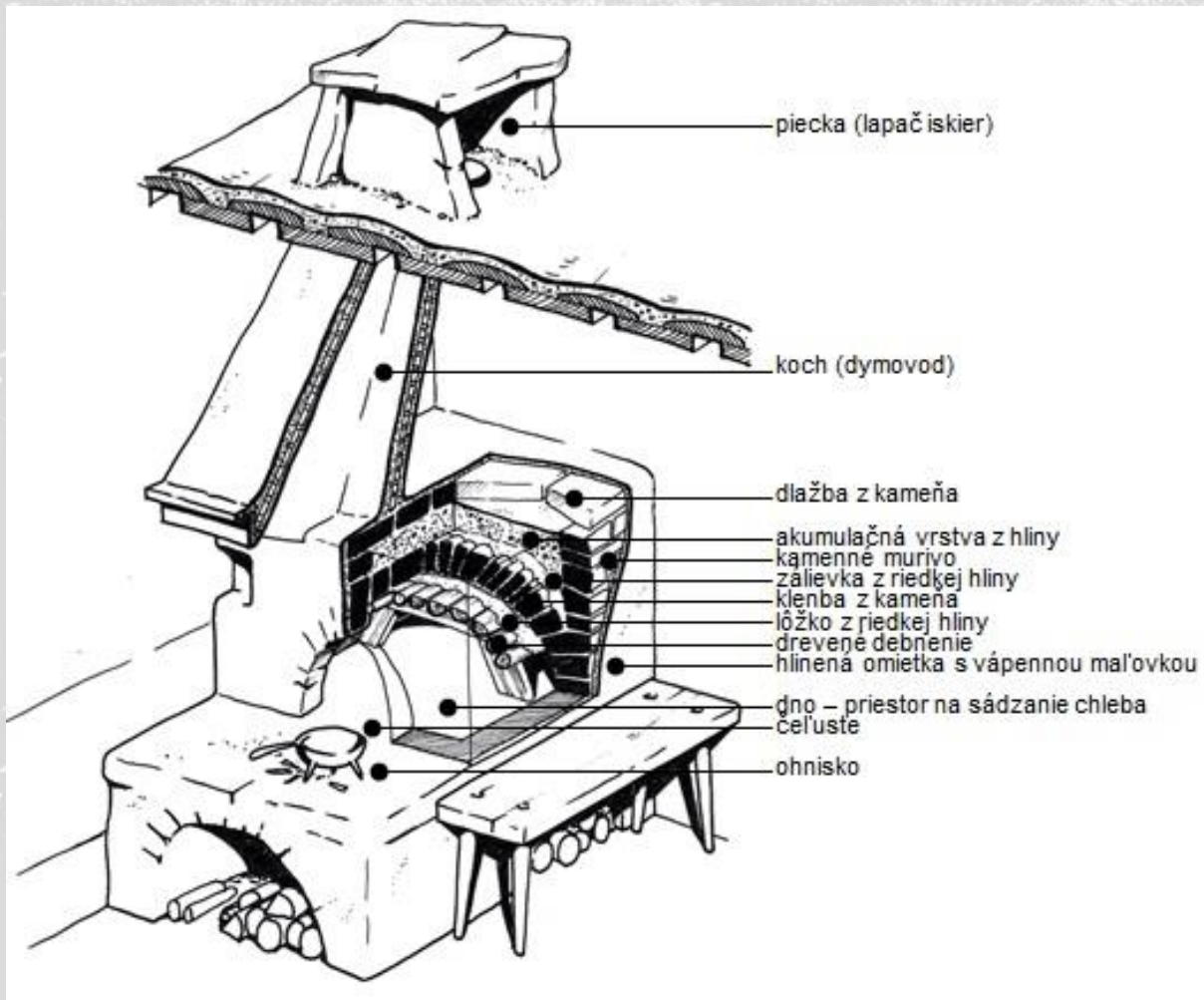

hlinená výplň škár zrubu

Koľko hlíny treba na upečenie chleba?

konštrukcia pece s otvoreným ohniskom
- priestorový rez

primitívna pec na
pečenie chleba
s dreveným základom
a hlinenou výplňou

ENVIRONMENTÁLNA LOGIKA

- minulosť ?

**Dom podriadený
krajine a nie
krajina domu!**

ENVIRONMENTÁLNA LOGIKA ?

- súčasnosť !

tradičné umiestnenie domu na svahu
- prispôsobenie terénu

- krajina podriadená domu

aj samotným zánikom
stavby jej hmota
dokonale splynie s
krajinou

- Tradičná architektúra je prejavom kultúry národa reprezentujúcim nielen krajinu, ale aj dobu a úroveň úcty obyvateľov k prostrediu, ktorého sú súčasťou.

Otázky?

■ „...t'ážko sa hľadajú
odpovede tam,
kde ani otázky
nie sú jasné!“

Václav Mencl,

Lidová architektura v Československu, 1980

Environmentálna logika ľudovej architektúry

Stavebné princípy drevených stavieb

Ďakujem za pozornosť

Igor Krpelán
ikprojekt@orava.sk

